

УДК 657.01

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-1-104

О.М. Сьомак, здобувач кафедри обліку і аудиту

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9057-9807>

oleksandrsomak123@gmail.com

Державний університет «Житомирська політехніка»

ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН ТА РОЗРОБКИ КАР'ЄРІВ

В статті досліджено питання оцінки стану фінансово-господарської діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Зокрема було проаналізовано вартість чистих активів підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, це дозволить визначити ефективність можливих інвестицій з позиції їх повернення. В статті здійснено аналіз динаміки обсягів реалізації підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області, в свою чергу було візуально проілюстровано кількість підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області за обсягами реалізованої продукції. Проаналізовано обсяги виробництва продукції підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області та здійснено аналіз структури капітальних інвестицій і розрізі об'єктів нематеріальних та матеріальних активів. В процесі дослідження було визначено особливості діяльності підприємств та є інформаційним підґрунтям для оцінки ефективності господарської діяльності досліджуваних підприємств Житомирської області.

Ключові слова: *аналіз, оцінка, природні ресурси, природокористування, корисні копалини, розробка кар'єрів фінансово-господарська діяльність.*

Актуальність теми. Особливою складовою наукового пошуку є обґрунтування властивостей об'єкту управління. Це дозволить в комплексі підійти до вирішення основних проблем розвитку економічного аналізу як функціональної економічної науки та інструменту формування інформації про стан господарської діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Зазначене актуалізується в умовах реформування системи використання природних ресурсів та потребами забезпечення сталого розвитку як окремої галузі так і держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікації. Розвиток методики економічного аналізу загальної оцінки стану діяльності підприємств різних галузей національної економіки піднімалися наступними вченими: О.В. Олійник [12], О.М. Галенко [1], О.А. Зоріної [4], Т.М. Ковальчук [6], І.Д. Лазаришиної [7], В.К. Савчука [15], Є.В. Мниха [10], Л.О. Примостка [14], І.М. Парасій-Вергуненко [13], Д.О. Грицишен [2], О.М. Дзюбенко [3], А.М. Лисичко [9], С.О. Левицька [8], В.О. Іваненко [5], Ю.Ю. Мороз [11] та інші.

Метою статті є здійснення оцінки стану фінансово-господарської діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів.

Викладення основного матеріалу. Для вивчення стану фінансово-господарської діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів є потреба в застосування існуючих підходів до аналітичних процедур. Об'єктом нашого дослідження є підприємства, що функціонують на території Житомирської області та оприлюднили відповідну інформацію, зокрема ПАТ «Соколівський кар'єр», ПАТ «Коростишівський кар'єр», АТ «Лезниківський кар'єр», ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард», АТ «Коростенський кар'єр», ПАТ «Попільнянський спецкарьер», ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр», ТОВ «Омелянівський кар'єр». Крім того, за окремими складовими об'єктів управління були наданні відповіді на запити до Житомирського управління статистики Держаної Служби Статистики України (22 суб'єкти господарювання досліджуваної галузі національної економіки. Дослідження проведемо в розрізі об'єктів управління, економічного аналізу та бухгалтерського обліку, що визначають ефективність діяльності досліджуваних підприємств, а також є основою трансформації методики економічного аналізу для цілей різних стекхолдерів.

Вартість чистих активів підприємств важливою категорією для підприємств, що засновані у формі акціонерних товариств (приватні акціонерні товариства, публічні акціонерні товариства) та визначаються наступними нормативно-правовими актами: Закон України «Про акціонерні товариства» (№ 514-VI від 17.09.2008 р.), Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (№ 73 від 07.02.2013 р.). Відповідно до зазначених нормативних актів розрахунок вартості чистих активів відбувається за наступною формулою: Власний капітал (вартість чистих активів) товариства - різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами. В таблиці 1 представлено вартість чистих активів досліджуваних підприємств за 2016 - 2017 звітні роки.

1. Вартість чистих активів підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів

Показник	Значення показника		
	2017	2016	Δ
ПАТ «Жорстишівський кар'єр»			
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	1834	2103	-269
Статутний капітал (тис. грн.)	2425	2425	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	2425	2425	0
ПАТ «Соколівський кар'єр»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	-838	-635	-203
Статутний капітал (тис. грн.)	355	355	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	355	355	0
АТ «Лезниківський кар'єр»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	-70161	-70340	179
Статутний капітал (тис. грн.)	577	577	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	577	577	0
ПрАТ «Жорнинський кар'єр «Леопард»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	462	1451,5	-989,5
Статутний капітал (тис. грн.)	500	500	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	500	500	0
АТ «Коростенський кар'єр»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	12245	3432	8813
Статутний капітал (тис. грн.)	799	799	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	799	799	0
ПАТ «Попільнянський спецкарьер»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	-16942	-15214	-1728
Статутний капітал (тис. грн.)	862	862	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	862	862	0
ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	-1113	-967	-146
Статутний капітал (тис. грн.)	5400	5400	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	5400	5400	0
ТОВ «Омелянівський кар'єр»			
Розрахункова вартість чистих активів (тис. грн)	18399	31231	-12832
Статутний капітал (тис. грн.)	30000	30000	0
Скоригований статутний капітал (тис. грн)	30000	30000	0

Інформація про вартість чистих активів є досить актуальною для зовнішніх зацікавлених сторін, адже дана інформація дозволяє визначити ефективність можливих інвестицій з позиції їх повернення. На досліджуваних підприємствах з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів за досліджуванні звітні періоди (2016-2017 рр.) спостерігається стабільність власного капіталу. Це вказує, що підприємства не є активними учасниками ринку цінних паперів з позиції емісії та збільшення власного капіталу підприємств.

Розрахункова вартість чистих активів за досліджуванні періоди мала мінусове значення на наступних підприємства: ПАТ «Соколівський кар'єр» (2016 р. - -635 тис. грн., 2017 р. - -838 тис. грн.), АТ «Лезниківський кар'єр» (2016 р. - -70340 тис. грн., 2017 р. - -70161 тис. грн.), ПАТ «Попільнянський спецкарьер» (2016 р. - -15214 тис. грн., 2017 р. - -16942 тис. грн.), ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр» (2016 р. - -967 тис. грн., 2017 р. - -1113 тис. грн.). Плюсове значення характерне для ПАТ «Коростишівський кар'єр», ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард», АТ «Коростенський кар'єр» та ТОВ «Омелянівський кар'єр».

Зменшення розрахункової вартості чистих активів підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області у 2017 р. в порівнянні із 2016 р. спостерігається на наступних підприємствах: ПАТ «Коростишівський кар'єр» на 269 тис. грн., ПАТ «Соколівський кар'єр» на 203 тис. грн., ПрАТ «Корнинський кар'єр «Леопард» на 989,5 тис. грн., ПАТ «Попільнянський спецкарьер» на 1728 тис. грн., ПрАТ «Омелянівський гранітний кар'єр» на 146 тис. грн., ТОВ «Омелянівський кар'єр» на 12832 тис. грн.. Дана ситуація є негативною для підприємства, адже за умови стабільного розміру статутного капіталу підприємств така ситуація вказує на зменшення вартості активів підприємства, а отже його ресурсного потенціалу та виробничих можливостей. Це в результаті зменшує інвестиційну привабливість досліджуваних підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів.

Позитивні тенденції щодо збільшення розрахункової вартості чистих активів характерна для наступних підприємств: АТ «Лезниківський кар'єр» збільшено на 179 тис. грн. та АТ «Коростенський кар'єр» збільшено на 8813 тис. грн.

Обсяги виробництва та реалізації продукції дозволяють встановити активність виробничої та збутової діяльності підприємств з видобування

корисних копалин та розробки кар’єрів. Зазначена інформація нами отримана відповідно до офіційного запиту до Житомирського управління статистики Держаної Служби Статистики України. Отриманні результати з розрахунком показників динаміки представлено в табл. 2.

2. Динаміка обсягів реалізації підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар’єрів Житомирської області

Суб’єкт	Обсяг реалізованої промислової продукції, тис.грн			Показники динаміки			
				2016 / 2017 рр.		2017 / 2018 рр.	
	2016р.	2017р.	2018р.	Абс.	Відносн.	Абс.	Відносн.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>
1	57869,0	114843,9	136437,7	56974,9	98,45	21593,8	18,80
2	145806,8	175322,3	234563,8	29515,5	20,24	59241,5	33,79
3	54281,4	103263,4	122776,5	48982	90,24	19513,1	18,90
4	113334,6	162366,0	219346,1	49031,4	43,26	56980,1	35,09
5	31588,1	34169,9	34427,3	2581,8	8,17	257,4	0,75
6	165655,2	279971,8	370218,0	114316,6	69,01	90246,2	32,23
7	63765,6	63041,1	74808,0	-724,5	-1,14	11766,9	18,67
8	47346,0	62414,5	64988,3	15068,5	31,83	2573,8	4,12
9	1,0	0	5604,5	-1	-100,00	5604,5	-
10	37992,0	54148,6	58564,8	16156,6	42,53	4416,2	8,16
11	4851,3	7274,4	6432,0	2423,1	49,95	-842,4	-11,58
12	34328,5	33551,6	43753,8	-776,9	-2,26	10202,2	30,41
13	77442,3	111353,6	198268,4	33911,3	43,79	86914,8	78,05
14	1157,7	166,3	614,8	-991,4	-85,64	448,5	269,69
15	3780,9	5730,8	13181,4	1949,9	51,57	7450,6	130,01
16	4778,5	3477,9	4157,4	-1300,6	-27,22	679,5	19,54
17	13454,2	22870,0	47014,3	9415,8	69,98	24144,3	105,57
18	222181,3	184120,9	593844,5	-38060,4	-17,13	409723,6	222,53
19	423431,5	348572,7	368676,2	-74858,8	-17,68	20103,5	5,77
20	44280,7	103186,4	154658,7	58905,7	133,03	51472,3	49,88
21	45043,6	37834,7	30266,8	-7208,9	-16,00	-7567,9	-20,00
22	15772,8	17279,8	17390,5	1507	9,55	110,7	0,64

Аналізуючи показники обсягів реалізованої продукції підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області усі досліджувані підприємства можна згрупувати наступним чином:

- підприємства, обсяги виробництва яких сягають понад 500 млн грн. До таких підприємств належить лише 1 підприємство, яке в 2018 р. реалізувало продукції на суму 593844,5 тис. грн. (позиція 18);

- підприємства, обсяги виробництва яких сягають понад 400 млн грн. До таких підприємств належить 1 підприємство (позиція 19), яке отримало доходи від реалізації продукції у сумі 423431,5 тис. грн у 2016 р.;

- підприємства, обсяги виробництва яких сягають понад 300 млн грн. Таких підприємств в Житомирській області налічується 2: позиція 19 (2017 р. - 348572,7 тис. грн. та 2018 р. - 368676,2 тис. грн.) та позиція 6 (2018 р. - 370218,0 тис. грн.);

- підприємства, обсяги виробництва яких сягають понад 200 млн грн. До зазначених підприємств відносить чотири суб'єкта господарювання, які отримали 222181,3 тис. грн. в 2016 р. (позиція 18), 279971,8 тис. грн. в 2017 р. (позиція 6), 219346,1 тис. грн. в 2018 р. (позиція 4) та 234563,8 тис. грн. в 2018 р. (позиція 2);

- підприємства, обсяги виробництва яких сягають понад 100 млн грн.. До них належать вісім суб'єктів досліджуваної галузі: позиція 20 (2017 р. - 103186,4 тис. грн. та 2018 р. 154658,7 тис. грн.) позиція 18 (2017 р. - 184120,9 тис. грн.), позиція 13 (2017 р. - 111353,6 тис. грн., 2018 р. - 198268,4 тис. грн.), позиція 1 (2017 р. - 114843,9 тис. грн., 2018 р. - 136437,7 тис. грн.), позиція 2 (2016 р. - 145806,8 тис. грн., 2017 р. - 175322,3 тис. грн.), позиція 3 (2017 р. - 103263,4 тис. грн., 2018 р. - 122776,5 тис. грн.), позиція 4 (2016 р. - 113334,6 тис. грн., 2017 р. - 162366,0 тис. грн.), позиція 6 (2016 р. - 165655,2 тис. грн.);

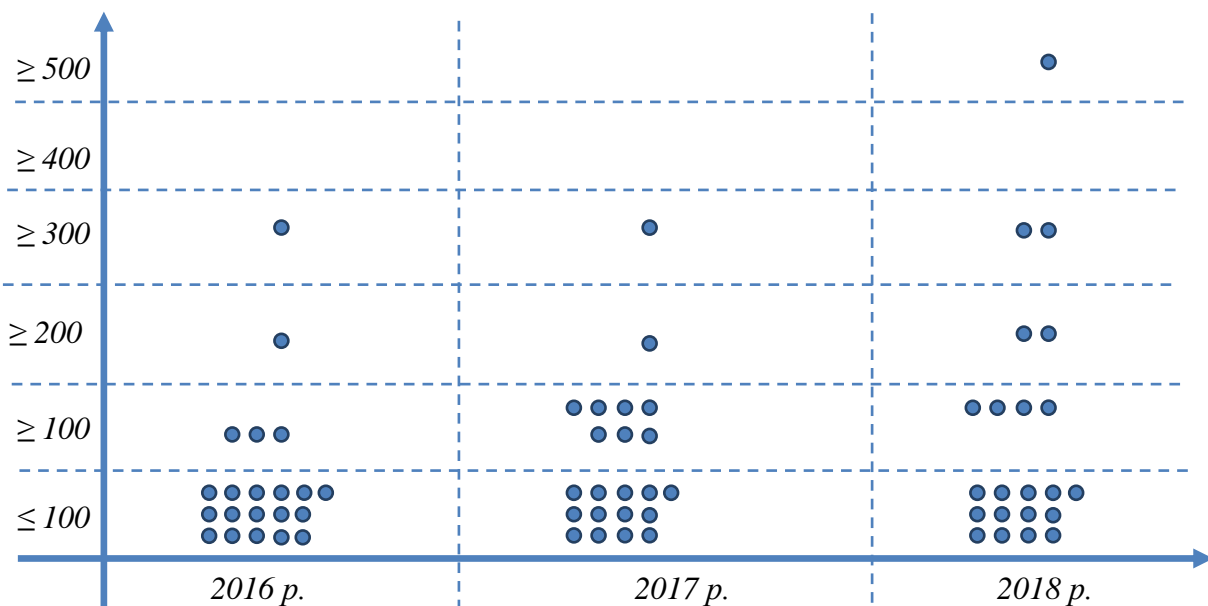
- підприємства, обсяги виробництва яких сягають менше 100 млн грн.. В 2016 р. налічується 17 суб'єктів, 2017 р. – 13 суб'єктів; 2018 р. – 13 суб'єктів.

Зазначену ситуацію пропонуємо показати схематично, що зображено на рисунку, який відображає кількість підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області за обсягами реалізованої продукції.

Досить цікавою є ситуація щодо динаміки обсягів реалізації продукції досліджуваних підприємств, зокрема:

- у 2017 р. в порівнянні із 2016 р. спостерігається падіння обсягів реалізованої продукції на 8 підприємствах. Темп приросту обсягів реалізовано

продукції понад 100 % характерний лише для одного підприємства з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Два підприємства досліджуваної галузі Житомирської області показали зростання обсягів реалізованої продукції з показником темпу зростання понад 90 %. Зростання обсягів виробництва на понад: 60 % характерне для 2 суб'єктів господарювання; 50 % характерне для 1 суб'єктів господарювання; 40 % для 4 суб'єктів господарювання; 30 % для 1 суб'єкта господарювання; 20 % для 1 суб'єкта господарювання. Зростання обсягів реалізації продукції на менше ніж 10 % характерне для 2 суб'єктів господарювання;

Візуалізація обсягів реалізації продукції підприємствами з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області

- у 2018 р. в порівнянні із 2017 р. спостерігається падіння обсягів реалізованої продукції на 2 підприємствах. Зростання на понад 200 % характерне для 2-х досліджуваних підприємств галузі з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Позитивну динаміку показника обсягів реалізації продукції із значенням понад 100 % показали лише два підприємства. Значення показника темпу зростання обсягів реалізації продукції на рівні понад: 70 % показало 1 підприємства, 40 % - 1 підприємство; 30 % - 4 підприємства; 10 % - 4 підприємства. Збільшення обсягів реалізації продукції на менше 10 % характерне для 5 підприємств.

В цілому спостерігається позитивна динаміка щодо отриманих доходів підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Зазначенні показники вказують, що досліджувані підприємства є прибутковими, а отже

зацікавленість з боку зовнішніх користувачів визначається в першу чергу матеріальним (економічним) інтересом. Крім того зростання обсягів реалізованої продукції в грошову вимірнику також свідчить про зростання обсягів видобування природних ресурсів, що обумовлює зростання екологічного інтересу інших груп стейкхолдерів, зокрема суспільства та держави. В контексті зазначеного проаналізуємо показники динаміки виробництва промислової продукції досліджуваних підприємств з позиції видобування корисних копалин (табл. 3). Основними видами виробництва є:

- гранули, щебінь (каміннь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій (одиниці виміру - тис.м³);
- граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий) (одиниці виміру тис. т.).

Аналізуючи результати економічного аналізу динаміки обсягів виробництва промислової продукції підприємствами з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів, зауважимо, що не завжди отриманні доходи є пропорційними до обсягів виробництва. А отже, обсяги реалізації, що визначенні в грошовому вимірнику і більшій мірі залежать від ціни та стану ринку. Представленні результати показників динаміки вказують, що у:

- 2017 р. у порівнянні із 2016 р. негативна динаміка щодо обсягів виробництва була на 4-ї підприємствах. Збільшення обсягів виробництва промислової продукції в зазначений період понад 100 % темпу зростання характерна для 4-х підприємств. Позитивні тенденції збільшення обсягів виробництва промислової продукції на рівні понад 50 % відбувалися на 3-х підприємствах. Показник темпу зростання на рівні менше 50 % був характерний для 12 підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів. Співставляючи з отриманими доходами можна зробити висновок що відповідність не прослідковується;

- у 2018 р. в порівнянні із 2017 р. спостерігається падіння обсягів виробництва на більшості досліджуваних підприємств (13 суб'єктів господарювання). Дев'ять суб'єктів господарювання збільшили обсяги виробництва промислової продукції, проте такі обсяги були значними лише для 1 підприємства, понад 200 %.

Капітальні інвестиції є важливим об'єктом економічного аналізу з позиції оцінки виробничого потенціалу та ефективності використання матеріальних ресурсів. Отриманні статистичні дані вказують на наступні особливості, щодо відновного співвідношення капітальних інвестицій в матеріальні та нематеріальні активи (табл. 4).

3. Обсяги виробництва продукції підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області

Суб'єкт	Вид продукції	Виробництво промислової продукції			Показники динаміки			
		2016р.	2017р.	2018р.	2016 / 2017 рр.		2017 / 2018 рр.	
					Абс.	Відносн.	Абс.	Відносн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	106,5	165,4	70,2	165,4	55,31	-95,2	-57,56
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	106,5	165,4	73,2	165,4	55,31	-92,2	-55,74
2	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	111,5	73,7	76,7	73,7	-33,90	3	4,07
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	165,6	108,0	151,4	108	-34,78	43,4	40,19
3	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	55,3	91,7	19,7	91,7	65,82	-72	-78,52
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	55,2	142,9	4,8	142,9	158,88	-138,1	-96,64
4	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	29,1	27,2	19,0	27,2	-6,53	-8,2	-30,15
	Мінерали інші, т	55100,0	51818,0	53882,0	51818	-5,96	2064	3,98
5	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	157,0	122,2	35,3	122,2	-22,17	-86,9	-71,11
6	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	304,1	388,6	142,3	388,6	27,79	-246,3	-63,38
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т		0,9		0,9			

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	38,3	49,6	6,2	49,6	29,50	-43,4	-87,50
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	71,5	88,1	7,4	88,1	23,22	-80,7	-91,60
8	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	85,0	184,7	228,7	184,7	117,29	44	23,82
9	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³			2,4	0		2,4	
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т			3,2	0		3,2	
10	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	65,0	76,2	40,7	76,2	17,23	-35,5	-46,59
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	75,0	76,2	57,8	76,2	1,60	-18,4	-24,15
11	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	0,7	0,9	0,7	0,9	28,57	-0,2	-22,22
12	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	14,4	18,1	2,6	18,1	25,69	-15,5	-85,64
	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	14,4	18,1	3,6	18,1	25,69	-14,5	-80,11
13	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	87,6	103,2	83,1	103,2	17,81	-20,1	-19,48
	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³	92,8	103,2	42,9	103,2	11,21	-60,3	-58,43
14	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т		0,1	0,3	0,1		0,2	200,00
15	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	0,6	0,3	1,0	0,3	-50,00	0,7	233,33

1	2	3	4	5	6	7	8	9
16	Торф (в умовній вологості) неагломерований для сільського господарства та інших цілей, тис. т	0,4	1,0	1,1	1	150,00	0,1	10,00
17	Мінерали інші, т	2111,0	2166,0	4476,0	2166	2,61	2310	106,65
18					0		0	
19					0		0	
20	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т		116,8	88,3	116,8		-28,5	-24,40
	Гранули, щебінь (камінь дроблений), крихта та порошок; галька, гравій, тис.м ³		75,3	44,7	75,3		-30,6	-40,64
21	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	299,1	362,0	197,3	362	21,03	-164,7	-45,50
22	Граніт, необроблений або начорно оброблений (валовий), тис.т	1,9	23,5	0,3	23,5	1136,84	-23,2	-98,72

4. Структура капітальних інвестицій і розрізі об'єктів нематеріальних та матеріальних активів

П-во	2016			2017			2018		
	Разом	МА	НА	Разом	МА	НА	Разом	МА	НА
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2789	2670	119	12488	12488		11691	11691	
%	100,00	95,73	4,27	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
2	24414	24414		5655	5420	235	20910	19026	1884
%	100,00	100,00	0,00	100,00	95,84	4,16	100,00	95,84	4,16
3	5274	5091	183	5709	5525	184	3384	3384	
%	100,00	96,53	3,47	100,00	96,78	3,22	100,00	100	0,00
4	5960	5876	84	12379	12297	82	18109	17164	945
%	100,00	98,59	1,41	100,00	99,34	0,66	100,00	99,34	0,66
5	200	164	36	3542	1210	2332	4554	1687	2867
%	100,00	82,00	18,00	100,00	34,16	65,84	100,00	34,16	65,84
6	23262	23262		28011	28011		68459	68452	7
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
7	1780	1780		1998	1991	7	7053	5574	1479
%	100,00	100,00	0,00	100,00	99,65	0,35	100,00	99,65	0,35
8	5896	5806	90	6726	6098	628	5460	5460	
%	100,00	98,47	1,53	100,00	90,66	9,34	100,00	100,00	0,00
9	2029		2029						
%	100,00	0,00	100,00						
10	724	724		1108	1108		1198	1198	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
11	203	203		1093	992	101	2860	2792	68
%	100,00	100,00	0,00	100,00	90,76	9,24	100,00	90,76	9,24
12	391	391		526	519	7	1582	1555	27
%	100,00	100,00	0,00	100,00	98,67	1,33	100,00	98,67	1,33
13	2621	2621		2116	2116		1264	1264	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
14	407	407		552	365	187	720	720	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	66,12	33,88	100,00	100,00	0,00
15	497	497		1142	1142		2291	2291	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
16				887	887				
%				100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00

<i>Продовження табл. 4</i>									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
17	11743	11743		11743	11743		625	625	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
18	25788	25788		25788	25788		222156	222150	6
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
19	10204	10191	13	10204	10191	13	6154	6154	
%	100,00	99,87	0,13	100,00	99,87	0,13	100,00	100,00	0,0
20	10820	10820		10820	10820		14730	14730	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00
21	7689	6929	760	7689	6929	760	901	901	
%	100,00	90,12	9,88	100,00	90,12	9,88	100,00	100,00	0,00
22	4232	4232		4232	4232		3054	3054	
%	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00

Структура капітальних інвестицій за об'єктами матеріальних та нематеріальних необоротних активів вказує на наступне:

- у 2016 р. 8 – м суб'єктів господарювання понесли капітальні витрати на нематеріальні активи, проте в більшості підприємств їх частка в загальні сумі капітальних інвестицій не перевищувала 10 %. До таких підприємств відносяться: ПрАТ «Ушицький комбінат будівельних матеріалів» (119 тис. грн. – 4,27 %), АТ «Коростенський кар'єр» (183 тис. грн. - 3,47 %), ПрАТ «Товкачівський гірничо-збагачувальний комбінат» (84 тис. грн. - 1,41 %), АТ «Малинський каменедробильний завод» (90 тис. грн. - 1,53 %), ТОВ «Валки-Ільменіт» (13 тис. грн. - 0,13 %) та ТОВ «Техрозробка» (760 тис. грн. - 9,88 %). На ПрАТ «Пинязевицький кар'єр» були витрачено на капітальні інвестиції в нематеріальні активи 36 тис. грн., що становить 18,0 %. Цього ж року ПрАТ «Норинський щебзавод» вкаладав кошти в капітальні інвестиції лише в нематеріальні активи, що становить 2029 тис. грн.

- у 2017 р. 11-ть підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області понесли капітальні витрати на нематеріальні активи. Серед них у 9-ти суб'єктів господарювання такі витрати склали менше 10 % (ТОВ «Омелянівський кар'єр» - 235 тис. грн., що становить 4,16 %, АТ «Коростенський кар'єр» - 184 тис. грн., що становить 3,22 %, ПрАТ «Товкачівський гірничо-збагачувальний комбінат» - 82 тис. грн., що становить 0,66 %, ПрАТ «Бехівський спеціалізований кар'єр» 7 тис. грн., що становить 0,35 %, АТ «Малинський каменедробильний завод» - 628 тис. грн., що становить 9,34 %, ПМП «Полісся» - 101 тис. грн., що

становить 9,24 %, ТОВ «Граніт» - 7 тис. грн., що становить 1,33 %, ТОВ «Валки-Ільменіт» - 13 тис. грн., що становить 0,13 %, ТОВ «Техрозробка» - 760 тис. грн., що становить 9,88 %). ПрАТ «Пинязевицький кар'єр» поніс 2332 тис. грн. капітальних інвестицій на нематеріальні активи, що становить 65,84 % від загальної суми. На ТОВ Спільне українсько-російське підприємство «Граніт» частка капітальних витрат на нематеріальні активи становили 33,88 % (187 тис. грн.).

- у 2018 р. лише 8 підприємств вкладали кошти в нематеріальні активи. На двох підприємствах сума частка капітальних витрат ула нижчою за 0,01 %, зокрема ТДВ «Коростенський щебзавод» - 7 тис. грн. та ТОВ «Межиріченський гірничо-збагачувальний комбінат» 6 тис. грн. Менше 10 % від загальної вартості капітальних інвестицій були витрачені на нематеріальні активи наступними підприємствами: ТОВ «Омелянівський кар'єр» - 1884, що становить 4,16 %, ПрАТ «Товкачівський гірничо-збагачувальний комбінат» 945 тис. грн., що становить 0,66 %, ПрАТ «Бехівський спеціалізований кар'єр» - 1479 тис. грн., що становить 0,35 %, ПМП «Полісся» - 68 тис. грн., що становить 9,24 %, ТОВ «Граніт» - 27 тис. грн., що становить 1,33 %. На ПрАТ «Пинязевицький кар'єр» частка капітальних інвестицій в нематеріальні активи становить 65,84 % (2867 тис. грн.).

- капітальні інвестиції в матеріальні необоротні активи, зокрема основні засоби, у 2016 р. прослідковуються в 20 суб'єктів господарювання. На більшості з них їх частка складала понад 90 % від усієї варто необоротних активів. Аналізуючи дані усі підприємства за ознакою обсягів капітальних інвестицій в матеріальні необоротні активи можна поділити за наступними групами: по-перше, капітальні інвестиції до 1 млн. грн. (ПрАТ «Пинязевицький кар'єр» - 164 тис. грн., Овруцький щебеневий завод Гомельського міського шляхового будівельно-ремонтного тресту – 724 тис. грн., ПМП «Полісся» - 203 тис. грн., ТОВ «Граніт» - 391 тис. грн.); по-друге, капітальні інвестиції до 10 млн. грн. (ПрАТ «Ушицький комбінат будівельних матеріалів» - 2670 тис. грн., АТ «Коростенський кар'єр» - 5091 тис. грн., ПрАТ «Товкачівський гірничо-збагачувальний комбінат» - 5876 тис. грн., ПрАТ «Бехівський спеціалізований кар'єр» - 1780 тис. грн., АТ «Малинський каменедробильний завод» - 5806 тис. грн.); по-третє, капітальні інвестиції понад 10 млн. грн. (ТОВ «Омелянівський кар'єр» - 24414 тис. грн., ТДВ «Коростенський щебзавод» - 23262 тис. грн., Дочірнє підприємство «Шпат» - 11743 тис. грн., ТОВ «Межиріченський гірничо-збагачувальний комбінат» - 25788 тис. грн., ТОВ «Валки-Ільменіт» - 10191 тис. грн., ПрАТ «Транснаціональна корпорація «Граніт» - 10820 тис. грн.);

- у 2017 р. капітальні інвестиції в матеріальні необоротні активи вкладали 21 досліджуване підприємство. Усі зазначенні підприємства були згруповані ідентичним чином, що й за даними 2016 р. Це дозволило отримати наспіні результати: по-перше, капітальні інвестиції до 1 млн. грн. (ПМП «Полісся» - 992 тис. грн., ТОВ Спільне українсько-російське підприємство «Граніт» - 365 тис. грн., Дочірнє підприємство «ОЛЕВСЬКТОРФ» ДП «Житомирторф» - 887 тис. грн.); по-друге, капітальні інвестиції до 10 млн. грн. (ТОВ «Омелянівський кар'єр» - 5420 тис. грн., АТ «Коростенський кар'єр» - 5525 тис. грн., ПрАТ «Пинязевицький кар'єр» - 1210 тис. грн., ПрАТ «Бехівський спеціалізований кар'єр» - 1991 тис. грн., АТ «Малинський каменедробильний завод» - 6098 тис. грн., Овруцький щебеневий завод Гомельського міського шляхового будівельно-ремонтного тресту - 1108 тис. грн., ТОВ «Бехівський гранітний кар'єр» - 2116 тис. грн., ТОВ «Граніт ЛТД» - 1142 тис. грн., ТОВ «Техрозробка» - 6929 тис. грн., ТОВ «Лезниківський кар'єр» - 4232 тис. грн.); по-третє, капітальні інвестиції понад 10 млн. грн. (ПрАТ «Ушицький комбінат будівельних матеріалів» - 12488 тис. грн., ПрАТ «Товкачівський гірничо-збагачувальний комбінат» - 12297 тис. грн., ТДВ «Коростенський щебзавод» - 28011 тис. грн., Дочірнє підприємство «Шпат» - 11743 тис. грн., ТОВ «Межиріченський гірничо-збагачувальний комбінат» - 25788 тис. грн., ТОВ «Валки-Ільменіт» - 10191 тис. грн., ПрАТ «Транснаціональна корпорація «Граніт» - 10820 тис. грн.);

- у 2018 р. ситуація є наступною: по-перше, капітальні інвестиції до 1 млн. грн. (ТОВ Спільне українсько-російське підприємство «Граніт» - 720 тис. грн., Дочірнє підприємство «Шпат» - 625 тис. грн., ТОВ «Техрозробка» - 901 тис. грн.); по-друге, капітальні інвестиції до 10 млн. грн. (АТ «Коростенський кар'єр» - 3384 тис. грн., ПрАТ «Пинязевицький кар'єр» - 1687 тис. грн., ПрАТ «Бехівський спеціалізований кар'єр» - 5574 тис. грн., АТ «Малинський каменедробильний завод» - 5460 тис. грн., Овруцький щебеневий завод Гомельського міського шляхового будівельно-ремонтного тресту - 1198 тис. грн., ПМП «Полісся» - 2792 тис. грн., ТОВ «Граніт» - 1555 тис. грн., ТОВ «Бехівський гранітний кар'єр» - 1264 тис. грн., ТОВ «Граніт ЛТД» - 2291 тис. грн., ТОВ «Валки-Ільменіт» - 6154 тис. грн., ТОВ «Лезниківський кар'єр» - 3054 тис. грн.); по-третє, капітальні інвестиції понад 10 млн. грн. (ПрАТ «Ушицький комбінат будівельних матеріалів» - 11691 тис. грн., ТОВ «Омелянівський кар'єр» - 19026 тис. грн., ПрАТ «Товкачівський гірничо-збагачувальний комбінат» - 17164 тис. грн., ТДВ «Коростенський щебзавод» - 68452, ТОВ «Межиріченський гірничо-збагачувальний

комбінат» - 222150 тис. грн., ПрАТ «Транснаціональна корпорація «Граніт» - 14730 тис. грн.).

Висновки. Таким чином, в результаті проведеного до дослідження оцінки стану фінансово-господарської діяльності підприємств з видобування корисних копалин та розробки кар'єрів Житомирської області нами встановлено тенденції розвитку їх господарської діяльності як комплексного об'єкту економічного аналізу. Встановлено що не існує прямої залежності між рівнем виробництва та реалізації продукції, про що свідчать показники динаміки обсягів виробництва та реалізації промислової продукції. Оцінка результатів господарської діяльності зазначених підприємств вказує, що більшість із них є прибутковими, хоча така динаміка є не постійною за досліджуванні роки. В цілому для ефективного управління господарською діяльністю досліджуваних підприємств є потреба в удосконаленні методологічних положень економічного аналізу, які б врахували галузевий особливості та запити внутрішніх та зовнішніх зацікавлених користувачів.

Бібліографічний список.

1. Галенко О.М. Фінансовий аналіз діяльності підприємств з метою упередження банкрутства: теорія і методологія: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09. – К., 2009. – 34 с.
2. Грицишен Д.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління економіко-екологічною безпекою підприємств: дис. ... д-ра. екон. наук. спец. 08.00.09. – Житомир, 2016. – 579 с.
3. Дзюбенко О.М. Економічний аналіз фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств : дис. ... канд. екон. наук. спец. 08.00.09. – Житомир, 2018. – 240 с.
4. Зоріна О.А. Економічний аналіз діяльності акціонерних товариств в контексті сучасної теорії олігополії : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09. – Житомир, 2013. – 37 с.
5. Іваненко В.О. Облікове забезпечення формування та аналізу статистичної звітності з виробництва продукції промислових підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. – Житомир, 2011. – 326 с.
6. Ковальчук Т.М. Оперативний економічний аналіз: теорія, методологія, організація: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.06.04; Ін-т аграр. економіки УААН. – К., 2004. – 40 с.
7. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз в Україні: історія, методологія, практика: монографія. – Рівне: НУВГП, 2005. – 369 с.
8. Левицька С.О. Облік, контроль та аналіз діяльності непідприємницьких організацій: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-

ра екон. наук: спеціальність 08.06.04. – Київ, 2005. – 36 с.

9. Лисичко А.М. Економічний аналіз лісогосподарської діяльності: дис. ... канд. екон. наук спец. 08.00.09. – Житомир, 2018. – 246 с.

10. Мних Є.В., Ференц І.Д. Економічний аналіз. Навчальний посібник. – Львів: “Армія України”, 2000. – 144 с.

11. Мороз Ю.Ю. Бухгалтерський облік та аналітичне забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2012. – 39 с.

12. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін [Текст]: монографія. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 653 с.

13. Парасій-Вергуненко І.М. Стратегічний аналіз в банках: методологія та практика: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09. – К., 2009. – 32 с.

14. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: теорія і практика: дис. ... на д-ра екон. наук: 08.06.04. – К., 2002. – 481 с.

15. Савчук В.К. Економічний аналіз діяльності підприємств і організацій АПК [Текст]: науковопопулярна література. – К.: Урожай, 1991. – 224 с.

References.

1. Galenko, O.M. (2009). Finansovyj analiz dijtal'nosti pidpryjemstv z metoju uperedzhennja bankrutstva: teorija i metodologija [Financial analysis of enterprises to support bankruptcy prevention: theory and methodology]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

2. Grycyszen, D.O. (2016). Oblikovo-analitychne zabezpechennja upravlinnja ekonomiko-ekologichnoju bezpekoju pidpryjemstv [Accounting and analytical support of economic and environmental safety of enterprises]. *Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

3. Dzjubenko, O.M. (2018). Ekonomichnyj analiz finansovogo potencialu lisogospodars'kyh pidpryjemstv [Economic analysis of the financial potential of forestry enterprises]. *Candidate's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

4. Zorina, O.A. (2013). Ekonomichnyj analiz dijtal'nosti akcionermyh tovarystv v konteksti suchasnoi' teorii' oligopolii' [Economic analysis of joint-stock companies in the context of modern theory of oligopoly]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

5. Ivanenko, V.O. (2011). Oblikove zabezpechennja formuvannja ta analizu statystychnoi' zvitnosti z vyrobnyctva produkcii' promyslovyh pidpryjemstv [Accounting support for the formation and analysis of statistical reporting on the production of industrial enterprises]. *Candidate's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

6. Koval'chuk, T.M. (2004). Operatyvnyj ekonomichnyj analiz: teorija, metodologija, organizacija [Operational economic analysis: theory, methodology, organization]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Lazaryshyna, I.D. (2005). *Economic analysis in Ukraine: history, methodology, practice*. Rivne: NUVGP.
8. Levyc'ka, S.O. (2005). Oblik, kontrol' ta analiz dijal'nosti nepidpryjemnych'kyh organizacij [Accounting, control and analysis of non-profit organizations]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
9. Lysychko, A.M. (2018). Ekonomichnyj analiz lisogospodars'koi' dijal'nosti [Economic analysis of forestry activities]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].
10. Mnyh, Je.V. & Ferenc, I.D. (2000). *Economic analysis*. Lviv: Army of Ukraine.
11. Moroz, Ju.Ju. (2012). Buhgalters'kyj oblik ta analitychne zabezpechennja monitoryngu ekonomichnogo potencialu pidpryjemstva [Accounting and analytical support for monitoring the economic potential of the enterprise] *Extended abstract of Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].
12. Olijnyk, O.V. (2008). *Development of economic analysis in the conditions of institutional changes*. Zhytomyr: ZhSTU.
13. Parasij-Vergunenکو, I.M. (2009). Strategichnyj analiz v bankah: metodologija ta praktyka [Strategic analysis in banks: methodology and practice]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
14. Prymostka, L.O. (2002). Analiz bankivs'koi' dijal'nosti: teorija i praktyka [Analysis of banking: theory and practice]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
15. Savchuk, V.K. (1991). *Economic analysis of the activities of enterprises and organizations of the agro-industrial complex*. Kyiv: Harvest.

А.М. Сьомак **Оценка состояния финансово-хозяйственной деятельности предприятий по добыче полезных ископаемых и разработки карьеров.** В статье исследованы вопросы оценки состояния финансово-хозяйственной деятельности предприятий по добыче полезных ископаемых и разработки карьеров. В частности были проанализированы стоимость чистых активов предприятий по добыче полезных ископаемых и разработки карьеров, это позволит определить эффективность возможных инвестиций с позиции их возвращения. В статье проведен анализ динамики объемов реализации предприятий по добыче полезных ископаемых и разработки карьеров Житомирской области, в свою очередь было визуально

проиллюстрировано количество предприятий по добыче полезных ископаемых и разработки карьеров Житомирской области по объемам реализованной продукции. Проанализированы объемы производства продукции предприятий по добыче полезных ископаемых и разработки карьеров Житомирской области и осуществлен анализ структуры капитальных инвестиций и разрезе объектов нематериальных и материальных активов. В процессе исследования были определены особенности деятельности предприятий и является информационным основой для оценки эффективности хозяйственной деятельности исследуемых предприятий Житомирской области.

Ключевые слова: анализ, оценка, природные ресурсы, природопользования, полезные ископаемые, разработка карьеров финансово-хозяйственная деятельность.

O.M. Semak Assessment of financial and economic activity of mining and quarrying enterprises. The article explores the issues of assessing the state of financial and economic activity of mining and quarrying enterprises. In particular, the value of net assets of mining and quarrying companies was analyzed, which will allow to determine the effectiveness of possible investments from the point of view of their return. The article analyzes the dynamics of sales of minerals and quarrying in the Zhytomyr region, in turn, visually illustrated the number of minerals and quarrying of the Zhytomyr region by volume of sales. The volume of production of the enterprises of the mining and quarrying of the Zhytomyr region is analyzed and the structure of capital investments and the breakdown of the objects of intangible and tangible assets is analyzed. In the course of the research the peculiarities of the enterprises' activity were identified and are the informational basis for evaluating the efficiency of economic activity of the studied enterprises of the Zhytomyr region. As a result of the assessment of the state of financial and economic activity of the mining and quarrying enterprises of Zhytomyr region, we have established tendencies of development of their economic activity as a complex object of economic analysis. During the research it was found that there is no direct relationship between the level of production and sales, as evidenced by the indicators of the dynamics of production and sales of industrial products. An assessment of the economic performance of these enterprises indicates that most of them are profitable, although such dynamics are not constant over the years.

Keywords: analysis, estimation, natural resources, nature management, minerals, career development financial and economic activity.

Стаття надійшла до редакції: 16.09.2020 р.